

Adresuojama:

Lietuvos Respublikos Seimui priim@lrs.lt,

2024-05-06 Nr. 20240506-1

Kopija: SVVT, LLRI llri@llri.lt, EIM: vienaslangelis@eimin.lt

Raštas

Dėl 2024/04/24 [LRVN 285](#) patvirtinto finansų ministerijos parengto teisės aktų paketo

Dėl įmonių finansinės atskaitomybės įstatymo ir susijusių teisės aktų pakeitimo

Pagal LR teisėkūros pagrindų įstatymo nuostatas teikiame pastabas dėl teisės aktų paketo.

1. Dėl MB finansinių ataskaitų privalomo audito.

Nepritariame papildomos naštos sukūrimui mažosioms bendrijoms ir ŽŪB dėl siūlomo privalomo finansinių ataskaitų audito, kurio nenumato jokie ES teisės aktai. 2013/34/EU direktyva numato išimti fizinių asmenų verslui, nes nemato priežasties kodėl reikėtų sukurti privalomą naštą ir audito paslaugą privačiam verslui, kai jos jam nereikia.

Nebuvo atliktas joks tyrimas, kad įrodytų, jog dėl neatlikto MB ar ŽŪB finansinių ataskaitų audito, viešas interesas patyrė reikšmingą žalą. Finansų ministerijos siūlymas nustatyti privalomą auditą yra tik dėl siekio suvienodinti audito naštą visiems, kas prieštarauja 2013/34/EU direktyvos nuostatom, kurios sako, kad našta turi būti proporcinga ir negali būti sulyginama, neatsižvelgiant į verslo formą. Pitarus pasiūlymui Lietuva taikytų daugiau reikalavimų fizinio asmens verslui, nei kad įpareigoja direktyva ir gerta pabloginama smulkaus verslo aplinka. Siūloma teisės aktų pataisa orientuota į audito įmonių interesų tenkinimą, bet ne į viešo intereso poreikius ir neatitinka ES direktyvų dvasios, kuri sako nekurkite papildomos naštos privačiam verslui. Rašto pabaigoje pateikiame pasiūlymus, kurie efektyviau pagerins finansinių ataskaitų ir mokesčių skaičiavimo kokybę, nei privalomas auditas.

2. Dėl pelno nesiekiančių asmenų finansinių ataskaitų audito ir pinigų plovimo prevencijos rizikos sumažinimo.

Atsižvelgiant į tai, kad pelno nesiekiantys vienetai (PNV) gauna dideles paramos lėšas, kurias gali panaudoti neskaidriai, bei vykdo komercinę veiklą didelėmis apimtimis, siūlome nustatyti finansinių ataskaitų privalomo audito reikalavimus atsižvelgiant į komercinės veiklos rodiklius nustatytus komerciniams vienetais bei į gautą paramos dydį.

Projekte siūloma audituoti PNV, jei jų gauta parama iš biudžeto viršija 0,5 mln. eur, nustatant, kad paramos gauta iš privačių asmenų niekada nebūtų prievolės audituoti, net jei jos suma būtų labai didelė. Ukrainos situacija parodė, kad viešam interesui apginti būtinas privalomas auditas, kai paramos lėšos gaunamos iš visų šaltinių, jų nerūšiuojant.

Todėl teikiame siūlymą nustatyti privalomą auditą dėl gautos didelės vertės paramos, nerūšiuojant jos pagal šaltinį. Siūloma paramos suma 300 000 eur, kada yra privalomas PNV finansinių ataskaitų auditas, kai yra audituojamas paramos gavimas bei panaudojimas uždeklaruotas finansinėse ataskaitose.

Atkreipiame dėmesį, kad absoliučiai visos kontroliuojančios institucijos (FNNT, VK) jau yra pasisakius apie paramos įstatymo didelius trūkumus dėl kurių yra aukšta rizika, kad parama bus panaudota pinigų plovimui ir šešėlinės veiklos lėšų legalizavimui. Šių trūkumų joks auditas nepanaikins, bet dalinai sumažins gautos paramos netinkamo panaudojimo riziką.

3. Dėl AVNT neribotos apimtys teisės gauti visus visų įmonių duomenis.

Nepritariame projektuose neapibrėžtai AVNT teisei gauti visus duomenis, kokius tik jinais paprašys. Siūlome patikslinti projektą nustatant aiškiai apibrėžtas ribas: per kiek laiko, kokius duomenis turėtų būti pasirengusios pateikti įmonės ir kokiame formate šie duomenys turi būti teikiami, kad nebūtų sukurta perteklinė našta.

Siūlome nustatyti tvarką ir procedūras kaip AVNT atliks kokybės stebėseną, Manytume turėtų būti skaidri sistema ir metodika tokio AVNT darbo atlikimui.

4. Dėl AVNT stebėsenos ataskaitose klaidos rizikos sumažinimo

Siūlome įstatyme nustatyti stebėsenos ataskaitos sudarymo, ginčijimo ir skelbimo privalomas procedūras. Stebėsenos ataskaitos juodraščių pirmiausiai turėtų gauti ta įmonė, kurios finansinių ataskaitų stebėsenos ataskaita yra sudaryta, suteikiant teisę ginčyti stebėsenos ataskaitą, taip būtų eliminuotos žmogiškojo faktoriaus klaidos. Net ir paskelbus stebėsenos ataskaitas, turėtų būti palikta galimybė jas ginčyti. Įstatyme turėtų būti numatytos procedūros, kaip keičiasi stebėsenos ataskaitos skelbimas, kai vyksta ginčas arba kai buvo nustatyta, kad stebėsenos ataskaitoje yra netikslumų.

5. Dėl neteisingų finansinių ataskaitų ir neatitinkančių teisės aktų reikalavimų audito išvadų prekybos ir skelbimo RC.

Nepritariame nuostatai, kad informacija apie netinkamai atliktą auditą ar tai, kad ataskaitos yra klaidingos būtų viešinama vienerius metus, kai tas ataskaitas bet kas galės įsigyti kad ir už 10 metų atgal. Finansų ministerijos pasiūlymas gina nekvalifikuotų auditorių blogai atliktą darbą ir sukuria sistema slėpti informaciją, apie tai, kad įmonė turėjo problemų su finansinių ataskaitų kokybe. Ypač tai svarbu, kai sekančiais metais auditas nėra atliekamas, o klaidos finansinių ataskaitų palyginamuosiuose duomenyse liko tokie patys. Bet kokia istorinė informacija yra svarbi, pvz. ES lėšų finansavimo gavimui, kai reikalingi kelių metų duomenys ar kai planuojama investuoti į įmonę ir įmonės potencialo įvertinimui neužtenka vienerių metų istorinių duomenų. Kuo daugiau istorinių duomenų, tuo aiškesnė įmonės finansinė kryptis ir priimti sprendimai bus tikslesni. Jei klaida kartojasi eilę metų, tai pirmų metų, kai buvo nustatyta klaidą fakto panaikinimas sudaro sąlygas toliau tokias klaidas daryti. Siūlome nustatyti mažiausiai 10 metų terminą, kuriam suėjus juridinis asmuo gali kreiptis į RC, kad šis panaikintų žymą apie netinkamai atliktą finansinių ataskaitų auditą ir galimas klaidas finansinėse ataskaitose. Kadangi RC prekiauja ir senomis audito išvadomis bei ataskaitomis, tai pirkėjas turi turėti teisę žinoti, kad perka teisės aktus neatitinkančius duomenis. RC privalo įspėti pirkėjus, kad prekiauja netinkamos kokybės prekėmis.

6. Dėl metinio pranešimo privalomo skaitmeninimo

Nepritariame metinio pranešimo skaitmeninei formai, nes toks formatas sukurtų reikšmingą perteklinę našta asmenims, kuriems šis formatas nėra privalomas pagal ES teisės aktus. ES direktyva pasisako už tai, kad kol nėra nemokamo ir paprasto skaitmeninimo įrankio, būtų atsisakoma pareigos versti skaitmeninti metinį pranešimą mažam verslui ar pelno nesiekiantiems asmenims.

Finansų ministerijos siūlomas skaitmeninimas yra ne dėl skaidrumo, bet dėl RC negebėjimo perskaityti pdf formate pateiktus duomenis. Vietoj to, kad viena įstaigą pasitelktų technologijas pateiktų duomenų perskaitymui, yra reikalaujama tas technologijas įsigyti visiems vienetams teikiantiems ataskaitas, kad jos gebėtų iš pdf, excel word formato duomenis paversti į finansų ministerijos nustatytą skaitmeninį formatą. Nustačius skaitmeninį metinių finansinių ataskaitų teikimą, maži verslai bei pelno nesiekiantys asmenys negalės tinkamai susipažinti su jų pasirašoma informacija, nes neturės finansinių galimybių įsigyti įrankius jų sudarymui. Vadovai pasirašinės ataskaitas, nematant daugelio duomenų, kurie būtų suvedami on-line režime RC. Tokia tvarka suponuos didesnę kiekį klaidingų duomenų RC.

Pasiūlymas orientuotas į audito įmonių komercinių interesų tenkinimą, nes jos bus finansiškai pajėgios įsigyti skaitmeninimo įrangą ir prekiaus šia paslauga. XML formato naudojimas, kai nėra viešo nemokamo įrankio jo perskaitymui ar konvertavimui iš Word, Excel ar pdf visada bus papildoma finansinė našta mažam verslui ir santykinai nedidelė našta dideliame verslui.

Pavyzdžiui LBAA [metinio pranešimo](#) apimtis yra 44 lapai ir ši ataskaita teikiama ne tik RC, bet ir tarptautinėms asociacijoms, kurioms LBAA priklauso, bei ši ataskaita oficialiai reprezentuoja asociaciją. Metinio pranešimo turinys apima privalomą informaciją bei papildomą informaciją, kuri asociacijai yra reikšminga. Nustačius skaitmeninimą, nebūtų galimybės aiškiai pateikti informaciją nariams ir kitiems asmenims apie asociacijos veiklą. Siūlome svarbią metinio pranešimo informaciją, kuri reikalinga RC dėl statistinių duomenų rinkimo, perkelti į privalomą aiškinamojo rašto dalį, kai tai daliai būtų parengtas pavyzdinis šablonas excel arba word formate.

7. Dėl privalomo apskaitos politikos keitimo PNV, kai yra sudaromos likvidavimo finansinė ataskaita.

Nepritariame siūlymui pakeisti apskaitos politika likviduojant PNV, ir likvidavimo ataskaitų sudarymui naudoti visus finansinės apskaitos standartus, kai iki likvidavimo PNV finansines ataskaitas sudaro pagal 1K-443 finansų ministro įsakymą, kuris ateityje bus vienas konkretus standartas, kuris kardinaliai skiriasi nuo visų FAS. Jei tokia formuluotė įstatyme yra klaida, reikėtų nurodyti, kad likvidavimo pabaigos finansinės ataskaitos sudaromos pagal vieną PNV taikomą finansinės apskaitos standartą arba pagal visus FAS standartus priklausomai nuo PNV apskaitos politikos.

8. Dėl sankcijų įmonių vadovams dėl neatlikto privalomo audito, pavėluotai pateiktų arba nepateiktų finansinių ataskaitų.

Šiai dienai visoms verslo formoms, bet ypač VŠĮ ir asociacijoms yra perteklinė našta reikalauti patvirtinti finansines ataskaitas metiniame savininkų ar narių susirinkime. Jei susirinkimas netvirtina ataskaitų, vadovas turi kreiptis į teismą dėl ataskaitų patvirtinimo.

Dėl ko finansinės ataskaitos (FA) registru centrui pateikimas yra vėlesnis, nei kad galėtų būti. Pagal ES direktyvą Valstybė turėtų siekti, kad RC duomenys pasiektų kaip galima greičiau, o ne kurti dirbtinius barjerus nukeliančius duomenų pateikimo datą.

Mūsų nuomone pats juridinis asmuo turėtų nuspręsti ar jis iš viso tvirtina finansines ataskaitas ir kas jas tvirtina. Dabartiniu metu asmenys tvirtinantys FA, neturi jokios teisės ataskaitas pakeisti ar kažkaip įtakoti.

Įstatyme nustatyta pareiga tvirtinti ataskaitas reiškia prievartinį savininkų, narių supažindinimą su FA, neatsižvelgiant į jų valią.

Siūlome panaikinti reikalavimus dėl FA tvirtinimo, kas pagreitins FA pateikimą RC ir sumažins našta verslui. Teisės aktai turėtų skatinti asmenų savarankiškumą ir atsakomybės už savo veiksmus prisiėmimą savarankiškai. Be to esant reikalavimui patvirtinti finansines ataskaitas, įmonės vadovui sankcijų taikymas už ataskaitų nepateikimą laiku sukuria neteisingą situaciją: bauda gali būti paskirta vadovui, nors jis nėra kaltas kad ataskaitos nepateiktos arba pateiktos pavėluotai. Ataskaitų pavėluotas pateikimas gali būti dėl savininkų kaltės, kai jie netvirtina finansinių ataskaitų. Pagal siūlomus teisės aktų projektus nėra aišku, kuriam vadovui bus paskirta bauda už finansinių ataskaitų nepateikimą, jei jos yra nepateiktos, nes metų pradžioje keitėsi vadovai ir senasis vadovas neperdavė duomenų naujam, dėl ko metinių ataskaitų sudarymo terminai buvo pažeisti. Pagal teisės aktus bauda būtų paskirta įmonės vadovui, jei nėra pateikta privalomo audito išvada, nors auditas buvo neatliktas dėl to, kad akcininkai nesutiko jį atlikti arba neįtraukė audito klausimo į susirinkimo darbotvarkę. Juridinių asmenų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nėra nustatyta procedūra, leidžianti įmonės vadovui pačiam pasirinkti auditorių, jei akcininkai jo nepaskiria. Siūlome nustatyti procedūrą įmonių veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose, kuriuo atveju įmonės vadovas gali pats pasirinkti auditorių dėl finansinių ataskaitų audito atlikimo.

Teikiame pasiūlymus dėl finansinių ataskaitų, apskaitos ir mokesčių skaičiavimo kokybės gerinimo, bei procesų efektyvinimo, kurių nebuvo projektuose.

1. RC iniciatyva likviduotų įmonių turto perdavimo akcininkams klausimas ir perduotų lėšų akcininkams deklaravimas VMI

Šiai dienai nėra išspręstas klausimas, kas atsitinka su RC iniciatyva likviduotos įmonės turtu (pinigai banko sąskaitoje, nekilnojamas turtas, automobiliai, ginklai ir kt. registruotinas turtas). Teisės aktuose nėra išspręstas atgauto turto deklaravimas VMI bei apmokestinimas. Vienintelis paliktas kelias- teismas, kuirs daug kainuoja valstybei ir mokestinių klausimų neišsprendžia.

Siūlome parengti teisės aktų pakeitimo paketą, kuris detalai apibrėžtų RC iniciatyva likviduoto asmens turto nuosavybės klausimą bei išmokų deklaravimą ir apmokestinimą.

2. Likviduojamos privačios įmonės dokumentų perdavimas savivaldybės nemokamam archyviui tolimesniam saugojimui.

Šiuo metu kai yra likviduojama privati įmonė, jina turi perduoti savivaldybės archyviui darbo užmokesčio dokumentus neatlygintinam saugojimui, kai saugojimo terminas 50 metų.

Mūsų nuomone toks likviduotos įmonės dokumentų saugojimas yra perteklinis ir neturi prasmės.

Pavyzdžiui: likviduojama 2000m. įsteigta įmonė, kurios 20 metų senumo duomenys apie darbuotojų algas yra perduoti Sodrai ir VMI. Bet kokiu atveju 2000m. įsteigtos įmonės perduoti duomenys apie darbuotojo darbo užmokesį nebūtų vertinami kaip pagrindiniai dėl asmens pensijos nustatymo, net jei jie nesutaptų su Sodros duomenimis. VMI pagal mokesčių administravimo įstatymą nevertina jokių papildomų duomenų, kurie nėra uždeklaruoti pagal mokesčių administravimo įstatyme nurodytus senaties terminus. Sodra taip pat nevertina iš naujo jai pateiktų duomenų apie draudžiamas pajamas, jei nėra sumokėti VSD, PSD mokesčiai.

Valstybė patiria sąnaudas dėl darbo užmokesčio perteklinių popierinių duomenų archyvavimo. Sudėtinga dokumentų perdavimo procedūra sukuria našta verslui, brangina likvidavimo procedūrą, ko pasekoje, verslas tiesiog laukia kol RC išregistruos įmonę nemokamai.

Šiandien verslas taiko skaitmenines technologijas ir dažnai nebeturi popierinių duomenų, kai skaitmeniniai duomenys apie algas gali būti kaupiami daugelyje programų: algų, CRM, įmonės sukurtose IT programose ar kitame formate. Bet kokiu atveju tai tokios duomenų formos, kurių archyvai nepriima ir nemokėtų (negalėtų) naudotis. Siūlome išsiaiškinti dėl kokio tikslo yra dubliuojamas darbo užmokesčio duomenų kaupimas ir įsivertinti ar valstybei verta investuoti tokias dideles lėšas į likviduoto privataus verslo algų duomenų archyvų išlaikymą. Siūlome peržiūrėti dokumentų ir archyvų įstatymą dėl skaitmenizacijos įtakos ir dėl valstybės bei verslo resursų ekonomijos.

3. AVNT rekomendacijos verslui dėl apskaitą tvarkančio asmens pasirinkimo

AVNT rekomendacijos dėl apskaitą tvarkančio asmens pasirinkimo atsirado, nes jų atsiradimą nustatė IFAI. Rekomendacijos atsirado dėl to, kad buvo pastebėta, jog mokesčių mokėtojai negeba pasirinkti teisingai apskaitą tvarkančią asmenį. Šiai dienai AVNT pateiktos [rekomendacijos](#) dėl apskaitą tvarkančio asmens pasirinkimo neteikia praktinio atsakymo, kaip pasirinkti kokybiškas paslaugas teikiantį asmenį. Šiai dienai nėra teikiamas profesinių asociacijų sąrašas su pastabomis ar jos atitinka AVNT paskelbtas gerosios praktikos AVNT rekomendacijas nustatytas asociacijoms.

Jei norima turėti praktikoje taikytinas rekomendacijas, tai reikėtų jas tinkamai įgyvendinti iki galo ir :

1. AVNT puslapyje turėtų būti paskelbtas apskaitą tvarkančių asmenų asociacijų sąrašas su pastabomis, ar jos atitinka AVNT rekomendacijas
 2. AVNT turėtų pradėti komunikuoti mokesčių mokėtojams, kaip pasirinkti apskaitą tvarkančią asmenį.
- Šiuo metu AVNT nėra atlikusi jokios komunikacijos adresuotos į mokesčių mokėtojus, kaip mokesčių mokėtojams reikėtų pasirinkti apskaitą tvarkančią asmenį.

LBAA yra pasirengusi padėti AVNT su komunikacija. Matome, kad AVNT neturi jokios populiaros socialinės paskyros, kuri efektyviai pasiektų verslininkus. Vienintelis komunikacijos įrankis - svetainė – yra 20 metų senumo įrankis, kuriuo naudojasi tik buhalteriai, bet ne verslininkai.

Siūlome FAI nustatyti pareigą AVNT paskelbti aktualų sąrašą buhalterius vienijančių asociacijų, nurodant jame, kaip asociacijos atitinka AVNT sukurtas rekomendacijas.

Siūlome FAI nustatyti pareigą AVNT viešinti informaciją apie šį sąrašą bei komunikuoti įmonių vadovams, kodėl svarbu teisingai pasirinkti apskaitos paslaugas teikiantį asmenį.

Su pagarba, LBAA prezidentė Daiva Čibirienė,

